

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skarg A. A. oraz A. A.1

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 1500/22

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 kwietnia 2024 r.

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt I ACa 1500/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. przyznaje skarżącej A. A. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwóch tysięcy) złotych, za okres od 28 stycznia 2023 r. do 17 kwietnia 2024 r.;

III. przyznaje skarżącemu A. A.1 od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwóch tysięcy) złotych, za okres od 28 stycznia 2023 r. do 17 kwietnia 2024 r.;

IV. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie o sygn. akt I ACa 1500/22 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;

V. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu zwrócić skarżącej – A. A. opłatę od skargi w wysokości 200 zł (dwieście złotych);

VI. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu zwrócić skarżącemu – A. A.1 opłatę od skargi w wysokości 200 zł (dwieście złotych);

VII. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącej A. A. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

VIII. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego A. A. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu

w Poznaniu do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

IX. w pozostałym zakresie skargi oddala.

Grzegorz Pastuszko Paweł Księżak Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismami z 2 stycznia 2024 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Poznaniu: 4 stycznia 2024 r.) adw. R. W. – pełnomocnik A. A. oraz A. A.1 (dalej jako: Skarżący) wniósł o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt I ACa 1500/22, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu podjęcie odpowiednich czynności, tj. wyznaczenie rozprawy w niezwłocznym terminie;
3. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej A. A. kwoty 4000 zł (czterech tysięcy złotych);
4. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego A.A. kwoty 4000 zł (czterech tysięcy złotych);
5. przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów;
6. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego A. A.;
7. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego A. A.1.

W uzasadnieniu pełnomocnik Skarżących wskazał, że Skarżący złożyli 2 stycznia 2019 r. pozew o zapłatę i ustalenie skierowany przeciwko Bank S.A. W powyższej sprawie – w I instancji, zapadł wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 7 lipca 2022 r., XVIII C 1239/19, od którego to apelację złożyła strona pozwana.

Pełnomocnik Skarżących podniósł, że przedmiotowe postępowanie, od momentu wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu trwa ponad 14 miesięcy, z czego 11 miesięcy od wpływu odpowiedzi Skarżących na apelację strony pozwanej. W ocenie pełnomocnika Skarżących powyższy okres narusza przysługujące jego mandantom prawo do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Podnosząc powyższe pełnomocnik wskazał, że w przeciągu ww. okresu nie został nawet wyznaczony termin rozprawy. Dalej, pełnomocnik Skarżących wskazał również, że jego mocodawcy swoim zachowaniem w żaden sposób nie przyczynili się do długości postępowania, zaś przedmiotowa sprawa nie ma charakteru sprawy szczególnie skomplikowanej, przez co brak jest uzasadnienia dla zwłoki w podjęciu przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu stosownych czynności.

W odpowiedzi na skargę, Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wskazał na szczególne obciążenie pracą sędziów orzekających w Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu, w I Wydziale Cywilnym i Własności Intelektualnej. W ocenie Prezesa

Poznańskiego Sądu Apelacyjnego jest ono powodowane gwałtownym wpływem spraw apelacyjnych i zażaleniowych, które w I półroczu 2023 r. wyniosło aż 1656 spraw z repertorium ACa, gdzie w I półroczu roku 2022 wynosiło odpowiednio 858 spraw. Ponadto koniecznością rozpoznawania przez sądy apelacyjne zażaleń na postanowienia w przedmiocie zabezpieczeń, które to jest konsekwencją wejścia w życie – z dniem 1 lipca 2023 r., nowelizacji przepisów k.p.c. Dodatkowo Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wskazał na zmiany organizacyjne w kierowanym przez siebie sądzie polegające na utworzeniu wydziału zajmującego się sprawami z zakresu własności intelektualnej, których to cechą charakterystyczną jest wielowątkowość oraz szczególne skomplikowanie. Kończąc Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu zwrócił uwagę również na deficyt w obsadzie stanowisk sędziowskich w poznańskim sądzie podnosząc, że na dzień 30 września 2023 r. w I Wydziale Cywilnym i Własności Intelektualnej na 23 stanowiska orzecznicze ogółem 9 było nieobsadzonych.

Uzupełniając Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nadmienił, że zgodnie z § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, za wyjątkiem spraw pilnych, sprawy apelacyjne są wyznaczane na rozprawy wg kolejności ich wpływu. Aktualne, na terminy w marcu 2024 r., wyznaczone są sprawy, które wpłynęły do sądu pod koniec II kwartału 2022 r. Biorąc powyższe pod uwagę zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu uprawdopodobnionym było twierdzenie, że sprawa Skarżących zostanie skierowana do rozpoznania w III lub IV kwartale 2024 r.

Odnosząc się wprost do sprawy Skarżących Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu podkreślił, że w ślad za § 79 ust. 3 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, w szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest zarządzenie sprawy poza kolejnością. Wnioski takie również w sprawach analogicznych jak sprawa Skarżących są uwzględniane, jeśli strona wykaże ważne okoliczności np. stan zdrowia, sytuacja rodzinna czy majątkowa itp. W przedmiotowej sprawie wniosek taki jednak nie wpłynął. Co więcej jego zdaniem z lektury pism pełnomocnika Skarżących – skarg na przewlekłość, nie wynika, aby okoliczności takie miały miejsce.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 1500/22, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w tej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy, apelacja strony pozwanej wraz z aktami sprawy wpłynęła do sądu II instancji 27 października 2022 r. Następnie – 3 listopada 2022 r. do sprawy wylosowano sędziego referenta. Dalej, 10 stycznia 2023 r. pełnomocnikowi Skarżących został doręczony odpis apelacji. Odpowiedź na apelację strony pozwanej wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 25 stycznia 2023 r. Zarządzeniem z 27 stycznia 2023 r. zarządzono skierowanie sprawy do rozpoznania w składzie jednego sędziego, wraz z pozostawieniem akt do dyspozycji przewodniczącego wydziału oraz odłożeniem ich do spraw oczekujących na wyznaczenie terminu.

Zdaniem Sądu Najwyższego w sprawie Skarżących doszło do zjawiska przewlekłości postępowania. Od 27 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu nie podejmował żadnych czynności zmierzających do zakończenia przedmiotowego postępowania. Świadczy o tym m.in. fakt, iż wpłynięcie skargi na przewlekłość nie wzbudziło po stronie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu aktywności w postaci np. wyznaczenia terminu rozprawy bądź podjęcia innych czynności bezpośrednio przyczyniających się do wydania w sprawie wyroku. Jakkolwiek bowiem kilku, czy nawet kilkunastomiesięczny okres wyczekiwania na termin rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie, to jednak za pozbawione uzasadnienia uznać należy zwlekanie z rozpoznaniem sprawy przez tak długi okres, jaki ma miejsce w omawianym przypadku. W realiach niniejszej sprawy tego rodzaju stwierdzenie jest tym bardziej uzasadnione, że przez długi czas brak było jakichkolwiek czynności sądu zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Ostatnią czynnością podjętą przez Sąd Apelacyjny było doręczenie apelacji strony pozwanej. Mając to na uwadze należało stwierdzić, że w niniejszym przypadku doszło do przewlekłości postępowania – polegającej na braku podjęcia czynności zmierzających do wyznaczenia rozprawy apelacyjnej, który to stan utrzymywał się dłużej niż to konieczne.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę na podnoszoną w odpowiedzi na skargę kwestię pogarszającej się sytuacji kadrowej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu oraz związanego z tym zwiększającego się obciążenia poszczególnych sędziów w tym Sądzie orzekających. W tym aspekcie nie sposób przypisać winy w powstaniu przewlekłości postępowania wyłącznie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu. Wskazywane braki kadrowe wynikają bowiem ze złej organizacji wymiaru sprawiedliwości na poziomie ogólnokrajowym, ponieważ to na władzach państwowych spoczywa obowiązek należytego zorganizowania funkcjonowania władzy sądowniczej. Rzeczpospolita Polska ma, wypływający z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), obowiązek takiego organizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05; z 16 stycznia 2018 r., III SPP 57/17).

Niemniej jednak powołane okoliczności są całkowicie niezależne od stron toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu postępowania, a zwłaszcza od Skarżących, którzy swoim zachowaniem nie przyczynili się do wydłużenia czasu jego trwania. Sygnalizowane trudności – choć z punktu widzenia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu mają charakter obiektywny – nie powinny zatem blokować, przez tak długi okres, sprawnego prowadzenia postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie strony skarżącej lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy.

Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt III ACa 1500/22 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zaleca jej wyznaczenie nie później niż w terminie

trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Poznaniu odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Stosownie do art. 12 ust. 4 zdanie pierwsze u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie strony skarżącej przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł. Zgodnie zaś ze zdaniem drugim ww. przepisu bazowa wysokość sumy pieniężnej, przyznawanej od Skarbu Państwa, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania. Z tych również względów Sąd Najwyższy przychylił się do wniosku pełnomocnika Skarżących, przyznając A. A. oraz A. A.1 sumę pieniężną w wysokości po 2000 zł na rzecz każdego z nich, w pozostałym zakresie oddalając skargę. Stosownie do postanowień art. 12 ust. 4 zdanie piąte u.s.p.p., ww. zasądzona suma pieniężna została przyznana za okres, w którym została stwierdzona przewlekłość postępowania sądowego, a zatem od 28 stycznia 2023 r. do 17 kwietnia 2024 r.

W ślad za art. 17 ust. 3 u.s.p.p. sąd uwzględniając lub odrzucając skargę z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę. Zważywszy, iż w przedmiotowej sprawie skarga została uznana za zasadną, należało z urzędu zwrócić Skarżącym uiszczone przez każde z nich opłaty.

O kosztach postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika Skarżących, będącego adwokatem, ustalone stosownie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964) na kwotę 240 zł tytułem zastępstwa procesowego A. A. oraz kwotę 240 zł tytułem zastępstwa procesowego A. A.1, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.

Mając powyższe na uwadze Sąd postanowił jak w sentencji.

Grzegorz Pastuszko Paweł Księżak Maria Szczepaniec

[SOP]

[ms]

